

retiska ansatsen fruktbar för förståendet av de historiska processerna i städerna. Att, som sägs i inledningen, komplettera detta perspektiv med ett vardagslivsperspektiv är naturligtvis en mycket riktig tanke. Att döma av boken låter det sig dock svårigen göras empiriskt i en och samma undersökning. Vardagslivsperspektivet och hur det kan tas tillvara i praktisk planering är teman i boken som jag som etnolog gärna stannar vid och funderar vidare över, t.ex. metoderna att använda tidsgeografins dagsprogram och de parallella kvalitetsprogrammen. Slutligen vill jag gärna särskilt framhålla Katarina Larssons mycket läsvärda artikel om kollektivhuset i Örebro. Att genusaspekter kan ge en ny syn på det historiska stadsbyggandet tydliggörs otvetydigt här.

Den motsägelsefulla staden har liksom de olika författarna en ämnesmässigt mycket stor bredd. Författarna har även i övrigt en stor bredd genom att flera av dem förutom att vara forskare har praktisk erfarenhet av samhällsplanering och stadsbyggnadsfrågor, vilket bör vara en viktig och befruktande dimension i det pågående forskningsprojektet. Samtidigt har detta inneburit att boken inte blivit särskilt enhetlig. Det finns en stor spännvidd mellan teoretiska kapitel, empiriska kapitel och kapitel inriktade på praktisk samhällsplanering. Men det gör också boken spännande att läsa med ofta överraskande infallsvinklar på stad, stadsliv och stadsbyggande.

Ulf Stahre, Göteborg

Britta Hammar och Pernilla Rasmussen:
Kvinnligt mode under två sekel. 191 s., ill.
Bokförlaget Signum, Lund 2001. ISBN 91-87896-49-4.

Redan vid en flyktig blick i den här boken känner man att här är något nytt. Det är inte den vanliga modehistorien med dräkter framifrån och från sidan, här har man krupit djupare in i materialet. Författarna har valt ut 28 plagg ur Kulturens rika dräktsamlingar; det är plagg som burits av ståndspersoner i Lund eller på godsens i Skåne. Urvalet är gjort med stor precision, det visar alla de viktigaste typerna av damdräkt från 1730-talet till omkring 1860, alltså en period då allting ännu syddes för hand. Dessa dräkter har analyserats i varje detalj.

Britta Hammar, förste antikvarie vid Kulturen, har skrivit det inledande kulturhistoriska kapitlet. Där får vi veta hur modet förmedlades, varifrån man fick tygerna och vem som sydde. Genom brev, dagböcker och memoarer får man del av småprat flickor och kvinnor emellan

hur tyger och band inköptes, vad de skulle ha på sig och vad de trivdes i. Vi kommer personerna nära, vi tar del av flickornas förväntan inför nästa bal, hur de stärkte underkjolarna slaknade under danskvällen, hur trångt det blev i vagnen med krinolinerna och hur man höll sig varm inomhus genom att behålla den vadderade sidenkappan på. Också flickornas uppfostran och utbildning diskuteras, där tar hon fatt i Eva-Lis Bjurmans forskning. Britta Hammars avsnitt är kulturhistoria av hög klass.

Pernilla Rasmussen, som är intendent vid Textilmuseet i Borås har gjort tillskräningsmönster av alla plaggen. Mönsterna kompletteras av noggranna sömnadsbeskrivningar som kan berätta hur en åtsittande ärm är skuren för att ge rörelsefrihet, hur ryggens watteauveck lades eller hur ryggen i empireklänningarna skars för att flickorna skulle se så späda ut som möjligt. Fårbogsärmens märkliga skärning eller hur ett rynkat liv sätts samman med en rynkad kjol får vi besked om. Detaljerna visas också i de många färgbilderna. Ett litet lexikon avslutar boken med tydliga bilder på hur olika fållar och andra sömmar och avslutningar görs, hur knapphål kunde sys och knappar kläs. Bilderna till detta avsnitt är ritade av Kirsten Toftegaard vid Kunstindustrimuseet i Köpenhamn, för fotografering av dräkterna svarar bokförlaget Signum. Det finns en perfekt korrespondens mellan text, fotografier och teckningar. En eloge borde nog också ges till museets konservatorer för att bilderna visar samtliga dräkter i så fint skick.

Detta är ett nytt sätt att undersöka kläder – denna detaljskärpa i hantverkets detaljer. Det är inte någon lätt text att läsa med alla fackuttryck, och den har säkert varit svår att skriva. En hantverkare brukar säga "så här gör man", men att beskriva det i ord är en konst. Och det har Pernilla Rasmussen lyckats med.

Denna bok är en guldgruva för kostymtecknare på teatern, för dem som vill se egna historiska dräkter och för museifolk. Säkert kan den också inspirera mode-skapare till en eller annan nyhet. Det finns en brittisk motsvarighet som tas upp i källförteckningen, böcker av dräkthistorikern Janet Arnold, som så olyckligt gick bort för några år sen. Hennes utsökta skärningsmönster är i skala 1:12, vilket blir rätt svåröversatt för oss som har decimalsystemet i kroppen. Denna svenska bok är därför lättare att använda för oss.

Jag är ganska säker på att ett grönt siden som kallas brokad är en *race de Sicile*, men det är en bagatell. Ett alldeles bestämt önskemål har jag – en fortsättning som på liknande sätt behandlar modet under följande period.

Elisabet Stavenow-Hidemark, Stockholm